

УДК 330:338.49

JEL Classification Code: P 42; D 51

Тульчинська С.О.

д.е.н., професор

професор кафедри економіки та підприємництва

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Кашук О.А.

студентка факультету менеджменту та маркетингу, УЕ-61

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано основні проблеми забезпечення та підвищення прибутковості діяльності під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Проаналізовано теперішній стан хімічної промисловості та тенденції її розвитку за 2013-2018 рр. Також надано оцінку товарній структурі зовнішньої торгівлі підприємств хімічної галузі України. Виходячи із отриманої інформації систематизовано основні фактори впливу на рівень прибутковості діяльності підприємств хімічної промисловості. Визначено основні позитивні та негативні ознаки функціонування діяльності підприємств хімічної промисловості. Досліджено структурні зрушення розвитку та яким чином систематизовані фактори впливають на прибутковість діяльності хімічних підприємств. Обґрунтовано взаємозалежність прибутковості діяльності підприємств хімічної промисловості зі змінами макроекономічного середовища, тобто зі змінами стану кон'юнктури ринку. Також розглянуто диспропорції у розвитку підприємств хімічної промисловості. Розроблено основні напрями зменшення або уникнення негативного впливу факторів впливу на прибутковість та функціонування підприємств хімічної промисловості. Запропоновано напрями щодо підвищення прибутковості діяльності хімічних підприємств за умови орієнтації підприємств хімічної промисловості на виробництво експортно орієнтованої, високотехнологічної та інноваційно активної продукції з використанням новітніх технологій у виробничому процесу, логістиці та дистрибуції.

Ключові слова: підприємства хімічної галузі; підвищення прибутковості; розвиток; екзогенні та ендогенні фактори впливу.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси в ринкових відносинах змушують суб'єктів господарювання стрімко змінювати вектор руху своєї господарської діяльності, які часто призводять до небажаних фінансових результатів. Тобто питання зростання прибутковості діяльності є актуальним, адже сфера бізнесу за останні п'ять років нестабільного економічного та політичного стану в Україні переживає безліч неоднозначних змін. Тобто на рівень прибутковості впливає велика кількість факторів, тому аналіз та вміння передбачати їх вплив є необхідним для кожного суб'єкта господарювання. Адже в подальшому це допоможе сформулювати стратегії підвищення ефективності функціонування підприємства.

Проблема нестабільної прибутковості та взагалі функціонування є характерною рисою хімічної промисловості, яка займає вагомий сектор у виробничому комплексі України. Дана галузь економіки характеризується

нестабільністю та неоднорідністю розвитку, що в свою чергу негативно впливає на загальний розвиток економіки України. Це пояснюється тим, що хімічна промисловість забезпечує внутрішній попит країни на сировину та необхідні матеріали, а при стагнації ключових підприємств хімічної галузі ситуація в країні буде знаходитися в критичному стані. Яскравим прикладом цього є закриття виробничої діяльності єдиного виробника рідкого хлору в Україні АТ «Дніпроазот» на три місяці влітку у 2018 році у зв'язку з різким підвищенням тарифів на природний газ, що призвело до катастрофічних наслідків (залежність сільськогосподарського сектору від імпоротної сировини, проблема в забезпеченні населення очищеною питною водою).

Тобто, необхідно та доцільно проаналізувати загальну економічну картину в хімічній галузі та дослідити які саме фактори мають вплив на прибутковість хімічних підприємств, щоб в подальшому із урахуванням їх впливу підвищити ефективність функціонування підприємств хімічної галузі, утому числі підвищити їх прибутковість.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Системний аналіз та оцінка теперішнього стану розвитку підприємств хімічної промисловості, перспективи їх подальшого розвитку були предметами досліджень наукових праць та статей Г. З. Шевцової [1; 2], О. В. Маслоша [1], О. В. Ляховської [3], С. О. Іщук [4], Л. Й. Сюзанського [4], Л. П. Ковалю [5] та інших. Але, динамічний розвиток економіки та ринкових відносин потребує більш детального розгляду перспектив діяльності хімічних підприємств, а саме, врахування факторів впливу на рівень прибутковості їх діяльності.

Метою даної статті є аналіз теперішнього стану підприємств хімічної галузі, виділення основних проблем їх діяльності та систематизація факторів, що впливають на їх рівень прибутковості, формування та розгляд основних напрямів зменшення або уникнення їх негативного впливу на господарську діяльність хімічних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Хімічна промисловість є перспективним виробничим сектором у національному господарстві України, яка робить позитивні зрушення в розвитку та вдосконаленні своєї діяльності, але в кінцевому результаті не використовує свій виробничий потенціал повністю та характеризується секторальною хронічною збитковістю. Останні роки економіка України знаходиться у кризовому становищі, що в свою чергу, ускладнює зв'язки з іноземними постачальниками, збутові зв'язки тощо. Особливо це стосується хімічної промисловості, яка дуже залежна від змін макроекономічного середовища. Прикладом цього, є те, що розвиток кризових явищ в Україні почався з 2013 року, і саме з цього моменту частка реалізованої хімічної продукції у загальному обсязі промислової продукції зменшилася з 3,8 % до 2,6 % [6, с. 252].

Це в свою чергу призвело до того, що внутрішній попит на хімічну продукцію задовольняється менше ніж на 30 %. Щодо обсягу споживання хімічної продукції, то він збільшується лише за рахунок імпортованих поставок. Так, на рисунку 1 бачимо обсяги реалізованої, спожитої та імпортованої хімічної продукції за 2013 – 2018 рр.

Рисунок 1 – Обсяги реалізації, споживання та імпорту хімічної продукції у 2013-2018 рр.(у млрд. дол. США)

Джерело: побудовано авторами на основі [7, с. 24]

Як вже зазначалося хімічна промисловість є неоднозначною та неоднорідною у своєму розвитку. Обсяги експорту хімічної продукції зменшувались до 2016 року, наразі ситуація покращується, але відновлювальні процеси товарного виробництва характерні лише для тих хімічних підприємств, що орієнтуються на експортну продукцію, в основному це сектор виробництва основної хімічної продукції, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах [5, с. 4].

В той же час, незважаючи на багату вітчизняну сировинну базу хімічної промисловості, реалізація виробничого процесу більшості хімічних підприємств залежить від міжнародних поставок сировини, особливо це стосується цін на енергоресурси та природний газ.

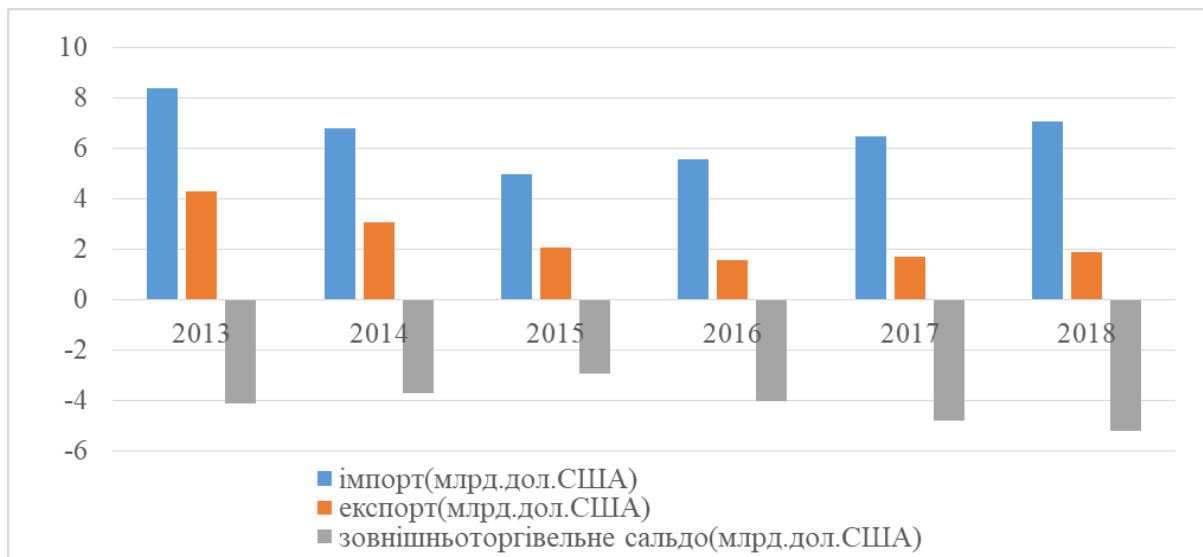
Тобто, обсяги імпорту сировини та матеріалів зростають з кожним роком, що в свою чергу, призводить до високої собівартості продукції та збільшення цін на вироблену продукцію. Обсяги імпорту та експорту хімічної продукції за 2013-2018 рр. надано у таблиці 1.

Таблиця 1 – Обсяги імпорту та експорту хімічної продукції у 2013 – 2018 рр.

Роки	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Імпорт (млрд. дол. США)	8,4	6,8	5	5,6	6,5	7,1
Експорт (млрд. дол. США)	4,3	3,1	2,1	1,6	1,7	1,9
Зовнішньоторговельне сальдо (млрд. дол. США)	-4,1	-3,7	-2,9	-4,0	-4,8	-5,2

Джерело: складено авторами на основі [5].

Для наочного розгляду вищезазначених показників зовнішньої торгівлі хімічної промисловості за 2013-2018 рр. надано рисунок 2.

Рисунок 2 – Товарна структура зовнішньої торгівлі хімічної промисловості за 2013- 2018 рр.

Джерело: складено авторами на основі таблиці 1

Як наслідок, починаючи з 2013-2018 рр. хімічна промисловість характеризується від'ємним зовнішньоторговельним сальдо, що показано на рисунку 2.

Щодо інвестиційного клімату в хімічній галузі, то він є нестабільним, але однак галузь залишається перспективним напрямом для вкладення коштів. Адже незважаючи на високу зношеність основних засобів хімічних підприємств, їх технологічну відсталість та недостатній обсяг капітальних інвестицій, кількість активно інноваційних хімічних підприємств у загальній кількості промислових підприємств за даним видом економічної діяльності займає майже 25 % у 2018 році [6, с. 443].

Це обумовлене тим, що хімічна промисловість характеризується, в першу чергу, високим рівнем забезпечення висококваліфікованими кадрами та використанням ефективних методів організації їх роботи. Щодо обсягів інвестицій в хімічну промисловість, то динаміка їх зміни протягом 2010-2018 рр. показана на рисунку 3.

Рисунок 3 – Динаміка обсягів інвестицій у хімічній промисловості упродовж 2010-2018 рр.

Джерело: складено авторами на основі [8]

Як бачимо, обсяги капітальних інвестицій зменшилися з 2012 року, що обумовлено політичною ситуацією в країні та недовірою інвесторів через збитковість хімічних підприємств, але з 2017 року ситуація поступово покращується, особливо це стосується виробництв рідких мінеральних добрив, добрив на основі мінеральної сировини [7, с. 27]. Але загалом ці інвестиції є короткостроковими та локальними.

Загалом протягом 2013-2017 рр. більшість хімічних підприємств характеризуються хронічною збитковістю, тому питання зростання прибутковості є нагальним завданням керівництва. Як відомо, на прибутковість діяльності підприємств впливає безліч екзогенних та ендогенних факторів. Аналізуючи вищезазначені показники функціонування підприємств хімічної промисловості, робимо висновок, що прибутковість та взагалі фінансовий стан хімічних підприємства залежить більше від екзогенних факторів впливу, а саме:

- стану кон'юнктури ринку;
- цін на сировину та матеріал;
- рівня розвитку зв'язків із іноземними інвесторами;
- економічного та політичного стану в країні [9, с. 161].

Значний вплив зовнішніх факторів на прибутковість хімічних підприємств обумовлений тим, що хімічна галузь є експортно орієнтованою, характеризується високою енергозалежністю та залежністю від імпортованої сировини та матеріалів. Також позитивні зрушення у розвитку хімічної промисловості відбуваються у період стабільного економічного та політичного стану в країні, що в свою чергу, підвищує інвестиційну привабливість до досліджуваної галузі загалом.

Інвестиції є важливим елементом для забезпечення ефективного функціонування хімічних підприємств, адже більшість підприємств характеризуються недостатнім технічним оснащенням, застарілими технологіями.

До ендогенних факторів впливу на прибутковість хімічних підприємств належать [9, с. 161]:

- конкурентоспроможність продукції;
- собівартість продукції;
- рівень внутрішнього попиту;
- ефективність використання трудових ресурсів;
- рівень технічної оснащеності виробничого процесу.

У структурі собівартості продукції частка сировини та матеріалів займає від 60-80 %, тобто внаслідок нестабільно-високих цін на імпортовану сировину більшість хімічних підприємств мають високу собівартість виробленої продукції. Це в свою чергу призводить до підвищення цін на дану продукцію, скорочення промислово-виробничого персоналу та погіршення фінансових результатів підприємства.

Також внаслідок недостатнього інвестування хімічні підприємства не мають змоги забезпечити достатній рівень конкурентоспроможності продукції, адже наразі більшість хімічних підприємств характеризується

застарілою технологією, високою зношеністю необоротних засобів, слабкою товарною диверсифікацією.

Тобто, хімічна галузь промисловості України потребує змін, адже як бачимо, негативний вплив зовнішніх та внутрішніх факторів призводить до поступового загострення кризового становища даної галузі.

Основними напрямками зменшення негативного впливу факторів на прибутковість діяльності хімічних підприємств може бути:

- перебудова структури випуску продукції, тобто нарощування експорту високотехнологічної продукції [5, с. 52];

- введення переважно малотоннажного виробництва;

- налагодження взаємозв'язків з іншими галузями, що дасть можливість ефективно планувати обсяги виробництва продукції та покращить процес ціноутворення;

- зниження енергозалежності хімічних підприємств за рахунок пошуку альтернативних джерел сировини, введення енергозберігаючих технологій у виробничий процес [10, с. 148];

- підвищення якості продукції, ефективності виробничого процесу, зменшення тривалості виробничого циклу за рахунок використання цифрових технологічних інновацій у виробничих процесах, логістиці, дистрибуції;

- введення пільгового кредитування або оподаткування за умови виробництва високотехнологічної продукції;

- введення державою програм імпортозаміщення.

Звісно, здійснення вищезазначених змін, орієнтоване на довгострокову перспективу і не призведе до одномоментного підвищення прибутковості, але дасть змогу перейти хімічній промисловості України у якісно нову фазу розвитку, що, в свою чергу, сприятиме покращенню економічної ситуації в країні загалом.

Висновки. У результаті здійсненого дослідження було проаналізовано реальний стан розвитку хімічної промисловості, позитивні та негативні ознаки діяльності хімічних підприємств. На даний момент хімічна галузь промисловості України характеризується кризовим становищем, але особливістю є те, що криза, падіння виробництва та збитковість притаманна лише окремим секторам хімічної промисловості. В свою чергу, стабілізація прибутку та зростання товарного виробництва характерна тільки тим підприємствам, що роблять акцент на виробництві експортної продукції. Позитивні зрушення притаманні виробництву органічних хімічних сполук, адже даний сектор хімічної промисловості орієнтований на виробництво експортно орієнтованої продукції.

Основними проблемами функціонування хімічних підприємств залишається висока залежність від цін на імпортовану сировину та висока енергозалежність. Виходячи із вищезазначених проблем, було систематизовано основні екзогенні та ендогенні фактори впливу на прибутковість діяльності хімічних підприємств. На кінцевий фінансовий результат впливають більше екзогенні фактори. Але ендогенні фактори такі як, висока собівартість та низький рівень технологічної оснащеності призводять до закриття перспективних інвестиційних програм, значного

скорочення виробничого персоналу, банкрутства малого та середнього бізнесу. Але, хімічна промисловість має можливості вийти з кризового становища, для цього, перш за все, необхідно повне використання виробничого потенціалу, модернізація виробничого процесу та ефективне використання потенціалу наявного промислово-виробничого персоналу.

Подальших досліджень вимагає розроблення дієвих заходів щодо залучення інвестиційних ресурсів у підприємства хімічної промисловості з метою їх модернізації та підвищення їх прибутковості.

Список використаних джерел

1. Шевцова Г. З. Хімічна промисловість України. Пошук нових стратегій розвитку / Г. З. Шевцова, О. В. Маслош // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – №16. – С. 252-253.
2. Шевцова Г. З. Розвиток підприємств хімічної промисловості України: сучасні тренди і напрями модернізації / Г. З. Шевцова // Науковий вісник Херсонського університету. – 2014. – №9. – С. 147-150.
3. Ляховська О. В. Аналіз сучасного стану хімічної промисловості України / О. В. Ляховська // Економіка та управління національним господарством. – 2018. – №23. – С. 52-53.
4. Іщук О. І. Виклики та перспективи розвитку хімічної промисловості України / О. І. Іщук, Л. Й. Созанський // Економічна Промисловість. – 2019. – С. 65-81.
5. Виклики та перспективи розвитку хімічних виробництв в регіонах України / С. О. Іщук, Л. Й. Созанський, Л. П. Коваль, О. В. Ляховська. – Львів: ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України", 2018. – 91 с.
6. Статистичний щорічник України за 2018 рік [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf.
7. Ковеня Т. В. Системна аналітична оцінка результатів, яка відбулася в хімічній промисловості України в 2018 році та в попередніх роках", Хімічна промисловість України / Т. В. Ковеня // Хімічна промисловість України. – 2018. – С. 18-32.
8. Капітальні тенденції щодо видів промислової діяльності за 2010-2018 роки [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_p_u_e_bez.htm.
9. Тульчинська С. О. Напрями удосконалення управління прибутком на підприємстві / С. О. Тульчинська, І. І. Бершадська // Ефективна економіка. [Електронний ресурс] – 2018. – Вип. 5. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6296>
10. Сак С. І. Економічні проблеми та перспективи хімічної промисловості України / С. І. Сак // Е-економіка. – 2017. – С. 145-149.
11. Україна в цифрах 2018. Статистичний збірник [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/Ukr_cifra_2018_u.pdf.

References

1. Shevtsova, H. Z. and Maslosh, O. V. (2017) 'Khimichna promyslovist' Ukrainy. Poshuk novykh stratehij rozvytku', *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, (16), pp. 249-253 [Online]. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/162017/50.pdf> (Accessed: 27 November 2019).

2. Shevtsova, H. Z. (2014) 'Rozvytok pidpryiemstv khimichnoi promyslovosti Ukrainy: suchasni trendy i napriamy modernizatsii', Naukovyj visnyk Khersons'koho universytetu, pp. 145-150 [Online]. Available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/195.pdf (Accessed: 21 November 2019).
3. Liakhovs'ka, O. V. (2018) 'Analiz suchasnoho stanu khimichnoi promyslovosti Ukrainy', *Ekonomika ta upravlinnia natsional'nym hospodarstvom*, (23), pp. 50-54.
4. Ischuk, S. O. and Sozans'kyj, L. J. (2019) 'Vykylyky ta perspektyvy rozvytku khimichnoi promyslovosti Ukrainy', *Ekonomichna Promyslovist*, (11), pp. 65-68.
5. Ischuk, S. O., Sozans'kyj, L. J., Koval', L. P. and Liakhovs'ka, O. V. (2018) *Vykylyky ta perspektyvy rozvytku khimichnykh vyrobnytstv v rehionakh Ukrainy*, DU "Instytut rehional'nykh pytan' imeni M. I. Dolishn'oho NAN Ukrainy" edn., L'viv: Omel'chenko V. H.
6. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy (2019) *Statystychnyj schorichnyk Ukrainy za 2018 rik*, Available at: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf (Accessed: 21 November 2019).
7. Kovenia T.V. (2018) 'Systemna analitychna otsinka rezul'tativ, iaka vidbulasia v khimichnij promyslovosti Ukrainy v 2018 rotsi ta v poperednikh rokakh', *Khimichna promyslovist' Ukrainy*, pp. 18-32.
8. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy (2019) *Kapital'ni tendentsii schodo vydiv promyslovoi diial'nosti za 2010- 2018 roky*, Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_p_u_e_bez.htm (Accessed: 20 November 2019).
9. Tul'chyns'ka, S. O. and Bershads'ka, I. I. (2018), "Directions of improvement of profit management at the enterprise", *Efektivna ekonomika*, vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6296> (Accessed: 26 October 2019).
10. Sak S.I (2017) 'Ekonomichni problemy ta perspektyvy khimichnoi promyslovosti Ukrainy', *E-konomika*, (1), pp. 145-149.
11. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy (2019) *Ukraina v tsyfrakh 2018. Statystychnyj zbirnyk*, Available at: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/Ukr_cifra_2018_u.pdf (Accessed: 20 November 2019).

Тулъчинская Светлана Александровна

д.э.н., профессор, профессор кафедры экономики и предпринимательства
КПИ им. Игоря Сикорского

Кашук Александра Анатольевна

студентка факультета менеджмента и маркетинга
КПИ им. Игоря Сикорского

АНАЛИЗ ПРОБЛЕМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРИБЫЛЬНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ХИМИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ

В статье проанализированы основные проблемы повышения прибыльности деятельности под влиянием внешних и внутренних факторов. Проанализированы нынешнее состояние химической и тенденции ее развития в 2013-2018 гг. Также проанализировано товарную структуру внешней торговли предприятий химической отрасли. Исходя из проанализированной информации систематизированы основные факторы влияния на уровень прибыльности деятельности предприятий химической промышленности. Определены основные положительные и отрицательные признаки функционирования деятельности предприятий химической промышленности. Исследованы структурные сдвиги развития и каким образом систематизированы

факторы влияют на прибыльность деятельности химических предприятий. Обоснованно взаємозависимість доходності діяльності підприємств хімічної промисловості з змінами макроекономічної середовища, то єсть з змінами стану кон'юнктури ринку. Також обоснованно диспропорції в розвитку підприємств хімічної промисловості. Розробані основні напрямки зменшення або передотвращения негативного впливу факторів впливу на доходність і функціонування підприємств хімічної промисловості. Предложенные напрямки забезпечують підвищення прибутковості діяльності хімічних підприємств при умові орієнтації підприємств хімічної промисловості на виробництво експортноорієнтованої, високотехнологічної і інноваційно-активної продукції з використанням новітніх технологій в виробничому процесі, логістиці і дистрибуції.

Ключевые слова: підприємства хімічної галузі; підвищення прибутковості; розвиток; екзогенні і ендогенні фактори впливу.

Tulchinska Svetlana

*Doctor of Science, Economics, Professor,
Professor of Economics and Entrepreneurship
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute*

Kashuk Oleksandra

*student of the Faculty of Management and Marketing, UE-61
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute*

ANALYSIS OF PROBLEMS OF PROVIDING THE PROFITABILITY OF THE ACTIVITIES OF THE CHEMICAL INDUSTRY IN UKRAINE

The main problems of profitability of activity under influence of external and internal factors are analyzed in the article. The current state of the chemical industry and its development trends for 2013-2018 are analyzed. The commodity structure of foreign trade of chemical industry enterprises is also analyzed. Based on the analyzed information, the main factors influencing the level of profitability of the chemical industry are systematized. The main positive and negative signs of functioning of chemical industry enterprises are determined. Structural development shifts are investigated and how systematic factors affect the profitability of chemical enterprises. The dependence of the profitability of the activity of chemical industry enterprises with changes in the macroeconomic environment, ie with changes in the state of the market, is substantiated. Disproportions in the development of chemical industry enterprises are also substantiated. The basic directions of reduction or avoidance of negative influence of factors of influence on profitability and functioning of the enterprises of chemical industry are developed. The proposed directions provide increase of profitability of activity of chemical enterprises provided the orientation of chemical industry enterprises to the production of export-oriented, high-tech and innovatively active products using the latest technologies in the production process, logistics and distribution.

Keywords: chemical industry enterprises; increase in profitability; development; exogenous and endogenous factors of influence.

Тульчинська Світлана Олександрівна
tuha@ukr.net

Кашук Олександра Анатоліївна
kashuk.sasha@ukr.net